

 Hasan Ali YILMAZ*

^a Dr. Öğr. Üyesi/Asst. Prof., Sinop
Üniversitesi, hayilmaz@mail.edu.tr

* Sorumlu Yazar/Corresponding Author

Künye:

Cilt/Volume: 5
Sayı/Issue: 1
Sayfa/Page: 130-134

Geliş Tarihi/Received: 22 Ocak 2025

Kabul Tarihi/Accepted: 23 Nisan 2025

Yayın Tarihi/Publication Date: 15 Haziran 2025

Atıf/Cite as: Yılmaz, Hasan Ali. "I. Uluslararası Küresel Sorunlara İslami Yaklaşımlar: Kültürel ve Teknolojik Dayatma 10-11 Ekim 2024, Sinop/Türkiye". *İdrak Dini Araştırmalar Dergisi* 5/1 (Haziran 2025), 130-134.

Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmalarını CC BY-NC 4.0 Lisansı altında yayımlanmaktadır. İkonlar Font Awesome'a aittir.

The authors own the copyright of their work published in the journal and their work is published under the CC BY-NC 4.0 License. Icons by Font Awesome.

I. Uluslararası Küresel Sorunlara İslami Yaklaşımlar: Kültürel ve Teknolojik Dayatma 10-11 Ekim 2024, Sinop/Türkiye

1st International Islamic Approaches to Global Issues: Cultural and Technological Imposition 10-11 October 2024, Sinop/Türkiye

Öz

"I. Uluslararası Küresel Sorunlara İslami Yaklaşımlar: Kültürel ve Teknolojik Dayatma" başlıklı sempozyum, 10-11 Ekim 2024 tarihlerinde Sinop'ta Sinop Üniversitesi İlahiyat Fakültesi tarafından düzenlenmiştir. 51 sunumun yer aldığı program, beşi çevrimiçi yedisi yüz yüze olmak üzere toplam 12 oturumdan oluşmuştur. Sempozyum, küresel sorunlara İslami bir bakış açısıyla nasıl yaklaşılabileceği ve İslami öğretilere dayalı çözümlerin nasıl geliştirileceği sorusuna odaklanmıştır. Sempozyumun çevre, eğitim, siyasi ve göç gibi küresel sorunlarla ilgili gelecekteki etkinlikler için bir katalizör görevi görmesi amaçlanmıştır. Sempozyumun genel teması "Küresel Sorunlara İslami Yaklaşımlar", alt teması ise "Kültürel ve Teknolojik Dayatma" olarak seçilmiştir. Küreselleşmenin toplumlar ve bireyler arasında bağlantıların ve iletişimin artması yönü olsa da teknolojik ilerlemelerle birlikte baskın Batı kültürünün diğer kültürleri asimile etmesi için bir zemin sağladığı belirtilmiştir. Bu bağlamda, teknolojik ve kültürel bağlamda, İslam dünyasının karşı karşıya kaldığı sömürü, işgal, ırkçılık gibi tehditlerin yanı sıra bu olguların hem bireysel inanç ve ahlak hem de toplumsal düzende meydana getirdiği değişiklikler ve belirsizlikler odak noktası olarak belirlenmiştir. Sempozyumda, günümüzdeki toplumları şekillendirmede teknolojinin rolüne değinilmiş ve özellikle yapay zekâ alanında teknolojik gelişmelerin olası faydaları ve riskleri vurgulanmıştır. Sempozyum, Müslümanların bu küresel sorunlara İslami öğretiler ve deneyimlerle Kur'an ve Sünnet perspektifinden nasıl çözüm sağlayabileceğini ele almayı amaçlamıştır.

Anahtar Kelimeler: Felsefe ve Din Bilimleri, Teknoloji, Kültürel, İslam, Oryantalizm.

Abstract

The symposium titled "1st International Conference on Islamic Approaches to Global Issues: Cultural and Technological Imposition" was organized by the Faculty of Theology at Sinop University in Sinop on 10-11 October 2024. The programme, which included 51 presentations, consisted of a total of 12 sessions, of which 5 were online and 7 were face-to-face. The symposium focused on how global problems can be approached from Islamic perspective and how solutions based on Islamic teachings can be maintained. The symposium is intended to serve as a catalyst for future events on global issues such as the environment, education, politics and migration. The general theme of the symposium was chosen as "Islamic Approaches to Global Problems" and the sub-theme as "Cultural and Technological Imposition". It was noted that while globalisation has the aspect of increasing connections and communication between societies and individuals, it has also provided a ground for the dominant Western culture to assimilate other cultures through technological advances. In this context, the threats such as exploitation, occupation, racism that the Islamic world faces in technological and cultural contexts, as well as the changes and uncertainties that these phenomena bring both to individual beliefs and morals and to the social order, were identified as the focal point. The symposium emphasised the role of technology in shaping contemporary societies and highlighted the potential benefits and risks of technological developments, particularly in the field of artificial intelligence. The symposium sought to address how Muslims can provide solutions to these global problems from the perspective of Islamic teachings and experience.

Keywords: Philosophy and Religious Sciences, Technology, Cultural, Islam, Orientalism.

Giriş

Sempozyumun ilk gününde açılış ve protokol konuşmaları gerçekleşmiştir. Sinop Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Şakir Taşdemir, sömürgecilik faaliyetlerine dikkat çekmiş, İslam dünyasının Batı karşısındaki savunmacı konumundan kurtulmasının teknolojik atılımlarla mümkün olacağını altını çizmiştir. İlahiyat Fakültesi Dekanı ve Sempozyum Düzenleme Kurulu Başkanı Prof. Dr. İbrahim Tüfekçi, konuşmasında küreselleşme ve teknolojik gelişmelere dikkat çekerek kültürel sömürünün hızlanmasının aile kurumunu sarstığına ve cinsiyetsizleştirmeyi dayattığına dikkat çekmiştir. Ayrıca Müslümanın teknolojik gelişmeler karşısında konumlanışının sınırlarını İslam'ın "fayda sağlama ve zararı önleme" ilkesine bağlı olarak çizmiştir. Kültürel ve teknolojik faaliyetlerin din, can, mal, namus, akıl ve neslin korunması ilkeleri bağlamında değerlendirilmesi gerektiğini belirtmiştir. İnsanlığa zarar veren ve yukarıda belirtilen değerlerle çatışan her türlü faaliyetin tehdit, zarar veya dayatma olarak kabul edildiğini, buna karşılık faydalı olan eylemlerin meşru kabul edileceğini söyleyerek konuşmasını sonlandırmıştır.

Davetli konuşmacılardan Prof. Dr. Tahsin Görgün, sempozyum başlığını değerlendirerek konuşmasına başlamıştır. Sempozyum başlığını 'Küresel Sorunlara Göre Müslümanların Konumu' olarak yeniden formüle ettikten sonra konuşmasına devam etmiştir. Günümüzdeki sorunları anlayabilmek için Batı-İslam mukayesesi yapmış ve Batı'nın içinde bulunduğu çıkmazın İslam dünyasında sömürü şeklinde ortaya çıktığını belirtmiştir. Ayrıca, İslam'ın dünyadaki etkisini kaybetmesinin sonucu olarak insanlığın birçok sorunla karşı karşıya kaldığını ileri sürerek Müslümanların 19. yüzyıldan bu yana kaybettikleri nüfuzlarını yeniden kazanmaları gerektiğini dile getirmiştir. Prof. Dr. Ahmet Dağ ise sibernetik, nanoteknolojik ve yapay zekâlı teknolojinin geldiği noktayla birlikte İslam ülkelerinde kültürel, toplumsal ve siyasi olarak sorunların artmasına dikkat çekmiştir. Bu durumun İslam dünyasını özelden ise Türkiye'yi zor durumda bırakacağını ve Batı lehine olan küresel hakimiyeti güçlendireceğini ifade etmiştir. Bu olumsuz durumun İslam dünyasının lehine dönmesi için Müslümanların bilimsel ve teknolojik olarak çığır açıcı düşünceler, açılımlar ve yenilikler geliştirmesi gerektiğini ifade etmiştir. İslam dünyasının güçlenmesinin insanlık için de faydalı olacağını vurgulamıştır.

İki gün süren programda sunulan bildiriler "Teknoloji ve İnanç", "Oryantalizm", "Din ve Irkçılık", "Yapay Zekâ", "Orta Doğu" ve "Göç ve Irkçılık" başlıklarında düzenlenmiştir. Bildirilerde İslam inancının teknolojik ve küresel gelişmelerle nasıl yüzleşeceği, inancı koruma zorlukları, toplum mahremiyetinin bozulduğu ve karşılaşılan bu yeni durumun çözümüne ilişkin yollar tartışılmıştır. Sunumlarda gerçek inancı ve manevi boyutu teşvik etmenin ve bu amaçla stratejiler geliştirmenin gerekliliği vurgulanmıştır. İkinci olarak İslami ilimler ve felsefe alanında hâkim olan İslam'a yönelik olumsuz tarihsel bakış açısının, oryantalizmin, teknoloji yoluyla daha da etkili olabileceği ifade edilmiştir. Teknolojik gelişmenin Batı lehine olmasından hareketle Batı'nın kültürel alandaki hakimiyetinin İslam karşısında devam etmesine neden olabileceği belirtilmiştir. Bu durumundan kurtulmanın yolu olarak İslam temelli alternatif bakış açıları üretilmesinin gerekliliği vurgulanmıştır. Böylece, daha adil ve eşit bir dünya inşa edilebileceği belirtilmiştir. Dikkat çeken bir diğer önemli konu ise Yapay Zekânın birey ve toplum üzerindeki etkisiydi. Yapay zekânın diğer alanlar gibi İslami bilimsel araştırmalara da yardım etme potansiyeli kabul edilirken bilinç, etik ve bilimsel ikilemler üretme kapasitesiyle ilgili endişeler de dile getirilmiştir. İnsanlığa ilişkin değerlerin ve özelliklerin yıkıma uğrama olasılığının arttığı ve bunu önlemek için

İslami ilkelere dayalı etik kurallar oluşturma gerekliliği ifade edilmiştir. Müslümanların göç ve ırkçılık gibi kültürel sorunlar karşısında adalet, merhamet, şeref ve saygı ilkelerine uymaları gerektiği savunulmuştur. Örneğin, İslam'ın dayanışma ve konukseverlik gibi öğretileriyle günümüzün önemli konularından birisi olan göçmenlere yönelik olumsuz algıların ve ırkçılığın önlenebileceği vurgulanmıştır. Ayrıca, İslam'ın öğretilerinin ve ilkelerinin göç politikalarına dahil edilmesi gerektiği savunulmuştur. Son olarak, Müslümanların kültürel asimilasyon karşısında değerlerine, geleneklerine ve inançlarına dayalı yaklaşımlarını fark etmelerinin önemi belirtilmiştir.¹

Sonuç

Sempozyumun, hızla değişen ve giderek karmaşılaşan küresel sorunlar ve teknolojik gelişmeler karşısında Müslüman dünyasının karşılaştığı zorluklar ve fırsatların tartışılması için önemli bir platform sağladığı söylenebilir. Sempozyum bildirileri, teknolojik gelişmelerin İslam inancına etkisi, oryantalizm üzerine entelektüel düşünceler, göç ve ırkçılık bağlamında adalet arayışı gibi çok çeşitli konuları kapsamıştır. Bu çeşitlilik, yalnızca Müslüman dünyasının karşılaştığı küresel sorunlar açısından değil, aynı zamanda bu sorunların İslam öğretileri doğrultusunda nasıl ele alınabileceğine dair fikirler üretmesi bakımından da dikkat çekmiştir. Programın genel amacı, küresel zorlukları İslami bir bakış açısıyla değerlendirmek ve bu bağlamda İslam'ın evrensel ilkeleriyle tutarlı çözümler formüle etmektir. Bu bağlamda sunulan bildirilerde, teknolojinin Müslüman toplumu üzerindeki etkisi, yapay zekanın etik boyutları, kültürel dayatmaların bireysel ve toplumsal kimliğe getirdiği zorluklar gibi çağdaş konular vurgulanmıştır. Öte taraftan teknolojik gelişmelerin, bireysel mahremiyetin ihlali ve kültürel asimilasyon gibi içsel riskler taşıdığına yer verilmiştir. Sonuç olarak bu tehditler ve sorunlar karşısında mücadele edilmesinde İslami ahlak ve değerler rehberliğinde stratejiler geliştirilmesinin gerekliliği ileri sürülmüştür.

Buna karşın sempozyumun büyük ölçüde teorik ve somut kalması, uygulanabilir stratejilerin veya çözüm önerilerinin yeterince geliştirilmemiş olması önemli bir eksiklik olarak göze çarpmaktadır. Bildirilerde ifade edilen fikirlerin pratik politikalara ve stratejilere dönüştürülmesi için daha fazla zaman ve kaynak ayrılması gerektiği açıktır. Örneğin İslam'ın küresel sorunlara yönelik çözümler konusunda nasıl aktif rol alabileceğine yönelik somut adımlar gösterilememiştir. Sempozyumun bir diğer dikkat çeken eksik noktası ise Müslüman dünyasının iç sorunlarının (mezhepçilik, dinsel anlaşmazlıklar, siyasi krizler gibi) büyük ölçüde göz ardı edilmiş olmasıdır. Batı ve teknolojik zorluklara odaklanan tartışmalar, Müslüman dünyasının küresel sorunlara bütüncül bir yaklaşım geliştirmesini engellemektedir. Müslüman toplumların iç sorunları doğrudan bu küresel sorunlarla ilgili olduğundan, İslam dünyasının daha güçlü bir dayanışma ve liderlik gösterebilmesi için bunların da ele alınması gerekmektedir. Mezhepçilik, iç çatışmalar ve toplumsal bölünmeler gibi konular, Müslüman dünyasının bir bütün olarak küresel arenada etkili olmasının önündeki en büyük engeller arasındadır. Dolayısıyla bundan sonraki etkinliklerde bu tür iç meselelere daha fazla odaklanılması, tartışmaların kapsamının genişletilmesi yönünde önemli bir adım olacaktır.

¹ Sempozyum bildirileri hakkında daha detaylı bilgi için bk.. Yasemin Barlak vd. (ed.), *I. Uluslararası Küresel Sorunlara İslami Yaklaşımlar: Kültürel ve Teknolojik Dayatma Sempozyumu Bildiri Özetleri Kitabı* (Sinop: Sinop Üniversitesi, 2024).

Son olarak sempozyuma çeşitli akademik disiplinlerin dahil edilmesi, tartışmaların derinliğini ve genişliğini artırabilirdi. İslam düşüncesinin çeşitli okullarından akademisyenlerin yanı sıra seküler bakış açılarının bulunması ve daha dengeli bir tartışma ortamının oluşturulması, konuların daha kapsamlı bir şekilde incelenmesini teşvik edebilirdi. Bu tür bir çeşitlilik hem Müslüman dünyasındaki farklı yaklaşımların hem de dış eleştirilerin dikkate alınmasını sağlayarak sorunlara daha anlamlı çözümler geliştirilmesine yardımcı olabilirdi. Sonuç olarak sempozyumun küresel sorunlara İslami yaklaşımlar geliştirme çabası önemli bir adım olmakla birlikte, bu alanda daha fazla derinlik, çeşitlilik ve pratik çözümler geliştirmek de bir gerekliliktir. İleride, teorik söylemi aynı anda besleyen ve saha çalışmalarıyla desteklenen uygulanabilir çözümler öneren etkinliklerin düzenlenmesi, İslam dünyasının küresel sorunlarla ilgili konumunu güçlendirmede etkili olacaktır. Böyle bir yaklaşım, Müslüman dünyasının yalnızca kendi sorunlarına değil, aynı zamanda insanlığın ortak sorunlarına da çözümler sunarak katkıda bulunacaktır.

Hakem/Peer-review: Çift Taraflı Kör/Double Blind.

Teşekkür/Acknowledgements:

Desteklerinden dolayı Sinop Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri (BAP) Koordinasyon Birimine teşekkür ederiz.

Beyanname/Declarations:

1. Özgünlük Beyanı/Statement of Originality:

Bu çalışma özgündür.

2. Yazar Katkıları/Author Contributions:

Makale tek yazarlıdır.

3. Etik Kurul İzni/ Ethics approval:

Bu çalışma, etik kurul izni gerektirmeyen nitelikte olup kullanılan veriler literatür taraması/yayınlanmış kaynaklar üzerinden elde edilmiştir. Çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.

4. Finansman-Destek/Funding-Support:

Bu çalışmaya konu olan sempozyum, Sinop Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi tarafından İLF-1901-24-001 numaralı proje kapsamında desteklenmiştir.

5. Çıkar Çatışması Beyanı/Competing interests:

Yazar, herhangi bir çıkar çatışması olmadığını beyan etmektedir.

Kaynakça

Barlak, Yasemin vd. (ed.). *I. Uluslararası Küresel Sorunlara İslami Yaklaşımlar: Kültürel ve Teknolojik Dayatma Sempozyumu Bildiri Özetleri Kitabı*. Sinop: Sinop Üniversitesi, 2024.

